

توصیه های سیاستی مستخرج از جلسات اتاق فکر سازمان

موضوع هم اندیشی اتاق فکر (نشست مورخ ۱۳۹۷/۷/۲۳)

ادامه جلسه اول: بررسی و ارائه راهکارهای کاهش آسیب پذیری اقتصاد استان در شرایط پیش رو با تاکید بر استفاده از توانمندی های استان در راستای تحقق اهداف پیش بینی شده در برنامه ششم توسعه

راهکار شماره ۱: اصلاح نرخ تعدیل قراردادهای خرید تضمینی برق تولید شده از نیروگاه های خورشیدی در استان و تسهیل در خروج سود حاصل از سرمایه گذاری در سیستم های تجدیدپذیر برای سرمایه گذاران خارجی

بحث و استدلال: افزایش شدید نرخ ارز در ماه های اخیر و به موازات آن گران شده تجهیزات نیروگاه های خورشیدی که هزینه های سرمایه گذاری در احداث این نیروگاه ها را به شدت افزایش داده است، عمده ترین دلایل برای اصلاح نرخ تضمینی برق تجدیدپذیر می باشد. در استان کرمان با توجه به سرمایه گذاری های خوبی که در خصوص تولید برق از انرژی خورشیدی صورت گرفته و در حال حاضر نیز یک نیروگاه ۱۰۰ مگاواتی نیز در حال احداث می باشد، افزایش ناگهانی نرخ ارز در ماه های گذشته نگرانی هایی را برای سرمایه گذاران ایجاد نموده است. بنابراین ضرورت دارد که به منظور حمایت از سرمایه گذاران به ویژه سرمایه گذاران خارجی در مقابل نوسانات نرخ ارز، به گونه ای ضریب تعدیل در قراردادهای منعقد شده با سرمایه گذاران اصلاح شود که متضمن سود منطقی آن ها در شرایط فعلی باشد. علاوه بر آن باید زمینه لازم برای خروج سود حاصل از سرمایه گذاران خارجی در این عرصه از سرمایه گذاری ها به خارج از کشور، با توجه به شرایط تحریم و ایجاد مشکلات ناشی از انجام انتقال منابع ارزی از طریق سیستم بانکی تسهیل و چاره اندیشی شود.

راهکار شماره ۲: گسترش سرمایه گذاری در حوزه انرژی های تجدیدپذیر با توجه به قابلیت های عظیم استان

بحث و استدلال: افزایش احتمالی نرخ سوخت های فسیلی در کشور با توجه به افزایش نرخ ارز، آسیب های اقتصادی ناشی از آن را به شدت افزایش خواهد داد. استان کرمان می تواند به عنوان بهشت انرژی های پاک و تجدید پذیر مطرح باشد. در استان کرمان بیش از ۳۰۰ روز آفتابی وجود دارد و متوسط تابش روزانه آفتاب در استان ۱۰ ساعت است. بر اساس مطالعات سازمان انرژی های نو ایران استان های کرمان که جزء منطقه اول کشور از نظر ظرفیت انرژی تابش خورشیدی می باشد و در مرکزیت دوزنقه طلایی انرژی خورشیدی کشور قرار گرفته، که در سطح کشور از بیشترین ظرفیت برخوردار است. گر چه تا پایان سال ۱۳۹۷ ۵ نیروگاه ۱۰ مگاواتی انرژی خورشید را به برق تبدیل می کنند و یک نیروگاه ۱۰۰ مگاواتی نیز در حال احداث می باشد اما باید گفت که سرمایه گذاری های انجام شده در استان در مقابل این ثروت عظیم انرژی خورشیدی که خداوند عالم به ما ارزانی کرده، بسیار ناچیز است.

راهکار شماره ۳: ساماندهی تکمیل زنجیره ارزش صنعت گیاهان دارویی در استان و تلاش در جهت حذف دلانان از این بازار به منظور توزیع عادلانه سود بین عناصر زنجیره مذکور

بحث و استدلال: استان کرمان به لحاظ موقعیت توپوگرافی خاص و شرایط ویژه آب و هوایی در مناطق مختلف خود، بستر مناسبی برای توسعه و کشت گیاهان دارویی می باشد. در حال حاضر علی رغم سودآور بودن گیاهان دارویی و بازارهای هدف مناسب، عملاً تولید و صادرات ساماندهی شده ای در استان وجود ندارد. گر چه طی سال های گذشته حرکت هایی در زمینه احداث کارگاه های بسته بندی و کشت ساماندهی شده برخی گیاهان دارویی در استان انجام شده است، اما این میزان اقدام و عمل متناسب با ظرفیت های عظیم استان نمی باشد. از طرفی سختگیری ها و قوانین دست و پاگیر سازمان غذا و دارو در خصوص اعطای مجوز برای بسته بندی و صادرات گیاهان دارویی باعث افزایش هزینه ها و کاهش خلاقیت و نوآوری فعالان قانونی این بخش در استان شده و خیلی از روستاییان و عشایر محصولات تولیدی خود را به صورت خام و با قیمت نازل به دلانان فروخته و صادرات گیاهان دارویی از طریق همین واسطه ها به شکل خام به بندرهای جنوبی قاجاق و یا به کشتی های چینی منتقل می شود. با توجه به اینکه استان کرمان یکی از استان های مستعد و برتر کشور در زمینه تولید گیاهان دارویی از جمله زیره، آنغوزه، شیرین بیان، آویشن، زعفران، حنا، ترخون، گل گاوزبان و گل سرخ است، لذا پیشنهاد می شود به منظور تکمیل زنجیره ارزش صنعت گیاهان دارویی و ایجاد حلقه های مفقوده کنونی و همچنین کمک به ساماندهی تولید، فرآوری و صادرات گیاهان دارویی در استان، انجمن گیاهان دارویی اتاق بازرگانی استان همراه با دعوت از نماینده سازمان غذا و دارو نسبت به مطالعه و بررسی مشکلات موجود اقدام و برای تسهیل در فرآوری و صادرات گیاهان دارویی استان تمهیدات لازم صورت پذیرد.

راهکار شماره ۴: توسعه کشت گلخانه ای در استان و ارتقاء سطح دانش فنی گلخانه داران و سرمایه گذاران جدید استان در زمینه احداث گلخانه

بحث و استدلال: استان کرمان رتبه اول کشت گلخانه ای کشور را به خود اختصاص داده است. با توجه به استمرار خشکسالی ها در استان و کاهش منابع آبی، باید از کشت های سنتی فاصله گرفت و به دلیل مزیت های تولید محصولات گلخانه ای از جمله تولید محصول بیشتر، کاهش هزینه ها و صرفه جویی در مصرف آب و انرژی، کشت های گلخانه ای را در استان توسعه داد. مطالعاتی که اخیراً در استان صورت گرفته است، نشان می دهد که استان از نظر شرایط محیطی و موقعیت دسترسی دارای شرایط مناسبی برای توسعه کشت گلخانه ای می باشد، اما ضعف و مشکل اساسی در این میان، عدم دانش فنی مناسب در زمینه طراحی و احداث سازه های گلخانه ای و آشنایی ضعیف با شیوه های علمی تولید محصول در محیط های گلخانه است. ضعف دانش فنی باعث عدم رعایت استانداردهای لازم برای ساخت گلخانه ها، عدم استفاده از سازه های مدرن و تجهیزات پیشرفته، خطا در انتخاب نوع محصول و به طور کلی افزایش هزینه ها و کاهش راندمان محصول می شود و فعالیت گلخانه داران را به لحاظ غیر اقتصادی غیرموجه می سازد. بنابراین توصیه می شود سازمان نظام مهندسی کشاورزی استان از طریق برگزاری دوره های آموزشی و انتقال دانش فنی به گلخانه داران و سرمایه گذاران که قصد احداث گلخانه را دارند، از فعالیت غیرعلمی و غیر استاندارد گلخانه داران جلوگیری نموده و با نظارت صحیح و اصولی بر ساخت سازه های گلخانه ای، امکان شرایط کشت و تولید اقتصادی را فراهم نماید.

راهکار شماره ۵: بازنگری در اختصاص مجوز ایجاد واحدهای پرورش دام و طیور از سوی وزارت جهاد کشاورزی به نفع استان های کم آب

بحث و استدلال: تحقیقات انجام شده نشان می دهد که هر متر مکعب آب برای پرورش طیور تقریباً ۳۰ برابر بخش زراعت، ارزش افزوده ایجاد می کند. با توجه به اینکه استان کرمان با محدودیت شدید منابع آبی برای کشت محصولات زراعی و باغی مواجه است، بنابراین ایجاد و توسعه واحدهای پرورش دام و طیور بایستی کانون توجه و از اولویت های سرمایه گذاری در استان باشد. مسئله ای که وجود دارد این است که وزارت جهاد کشاورزی بر حسب شاخص جمعیتی و مصرف محصولات دامی در استان ها، سهمیه جواز واحدهای پرورش دام را صادر می نماید. در صورتی که منطقاً باید وزارت جهاد کشاورزی به استان هایی مانند کرمان که از محدودیت منابع آب بیشتری برخوردار هستند سهمیه بیشتری برای توسعه واحدهای پرورش دام و طیور از جمله واحدهای پرورش مرغ گوشتی اختصاص دهد. بنابراین با افزایش مجوزهای تولید دام و طیور در مناطق کم آب، می توان جایگزین مناسبی با ارزش افزوده به مراتب بیشتر برای فعالیت های زراعی و باغی ایجاد کرد.

راهکار شماره ۶: تسریع در تعیین تکلیف چاه های آب غیرمجاز استان

بحث و استدلال: طبق استانداردهای جهانی، مجاز به برداشت ۴۰ درصد از آب های تجدید پذیر هستیم. این در حالی است که در استان ۱۱۵ درصد از آب های تجدید پذیر را استفاده می کنیم. در استان سالانه حدود ۸۰۰ میلیون متر مکعب برداشت آب بیش از توان سفره های زیرزمینی صورت می گیرد و این بدان معنا است که ارزش اقتصادی این حجم آب غیر مجاز مصرف شده با توجه به هزینه استحصال هر متر مکعب آب، سالانه حدود ۱/۶ میلیارد دلار می باشد. چاه های آب غیرمجاز و اضافه برداشت چاه های مجاز، عوامل بیابان منفی آب در استان است. هم اکنون حدود ۱۱ هزار حلقه چاه غیرمجاز در استان وجود دارد که حدود ۳۰ درصد برداشت آب استان مربوط به این چاه ها است. باید با برنامه ریزی و مدیریت درست منابع آب از جمله اجرای اصولی و دقیق برنامه های طرح همیاران آب، از حفر چاه های غیرمجاز در استان جلوگیری شود و از طریق کاهش سطح زیر کشت و همچنین بالا بردن راندمان آب آبیاری به حفظ منابع آب استان کمک نمود و در کنار آن با حفظ ملاحظات اجتماعی و سیاسی نسبت به انسداد چاه های غیرمجاز اقدام کرد.

راهکار شماره ۷: استفاده از ابزارهای آگاهی بخش اقتصاد رفتاری در راستای تحقق اقتصاد مقاومتی (دعوت از اساتید صاحب نظر حوزه

اقتصاد رفتاری در اتاق فکر سازمان برای تبیین دیدگاه ها و استفاده از نقطه نظرات آن ها در راستای برنامه های اقتصاد مقاومتی استان)
بحث و استدلال: اقتصاد مقاومتی رویکردی فعال در اقتصاد است که منجر به کاهش آسیب پذیری و افزایش پیشرفت اقتصادی می شود. سؤال اساسی آن است که مصرف کننده و تولید کننده، هر کدام باید چه مولفه هایی را در اولویت رفتار اقتصادی خویش قرار دهند تا مسیر حرکت اقتصادی کشور به سمت اقتصادی فعال و مقاوم پیش رود، به طوری که کمترین اثر پذیری از بیرون و بیشترین اثر گذاری را داشته باشد. نقش آموزش، تبلیغات و اطلاع رسانی از ابزارهای موثر برای اصلاح رفتارهای اقتصادی مردم و جامعه است که استفاده از نظرات متخصصین در حوزه اقتصاد رفتاری می تواند در این زمینه بسیار راهگشا باشد.